Het succesverhaal van de **lindenspitskop**

Op een vroege februariochtend werd ons een grote concentratie insecten gemeld. Nog geen twee uur later waren we ter plaatse en konden we de omwonenden geruststellen: het waren wel heel veel insecten (in dit geval minimaal 5.000 individuen), maar ze waren niet schadelijk. Het waren lindenspitskoppen *(Oxycarenus lavaterae)*, zuidelijke wantsen die in een sensationele opmars heel Nederland aan het veroveren zijn.

Lindenspitskop (*Oxycarenus lavaterae*).

Tekst & foto's Vera Vandenbulcke & Gerrit Groeneweg

De lindenspitskop is een kleine wants van nog geen 5,5 mm groot. De wants is zwartgekleurd, met een roodbruine tint op de basis van de lederachtige voorvleugels. Naar achteren toe gaat de roodbruine kleur over in een vage, donkere vlek. Opvallend is de heldere, wit-zilverachtige glans van het vliezige uiteinde van de voorvleugels.

Voedsel en levenscyclus

De wetenschappelijke soortnaam (*lavaterae*) verwijst naar de struikmalva (*Lavatera* sp.), een van de favoriete voedselplanten van de lindenspitskop. Behalve op struikmalva, een geliefde tuinplant, leeft de wants, net als de bekendere vuurwants (*Pyrrhocoris apterus*), ook op andere kaasjeskruidachtigen (familie Malvaceae), waaronder kaasjeskruid, heemst, abutilon, hibiscus en linde. In ons land komt de lindenspitskop vooral voor op de winterlinde (*Tilia cordata*).

Door het kleine formaat van de wants en het feit dat de soort bij voorkeur bovenin lindebomen zit, valt de lindenspitskop 's zomers niet op. Eind september, wanneer zowel de imago's als de roodbruin gekleurde nimfen zich klaarmaken voor de winterperiode, verzamelen ze zich op de zuidkant van een lindestam. In eerste instantie kruipen ze bij elkaar in barsten en scheuren van de bast, desnoods onder loszittende schors, maar al snel is de groep zo groot dat de kluwen zich verder over de stam uitspreidt. Daar blijven ze de hele winter zitten, open en bloot, profiterend van de schaarse zonnestralen, met tientallen, honderden, soms duizenden exemplaren. Ze zitten dicht opeen met de kop en borst naar de bast gebogen. Hun fraaie roodbruine kleur valt dan minder op: alleen een donkere massa met zilverglinsterende vleugeltjes is te zien. Op deze manier overleven ze de winter, zelfs wanneer de temperatuur daalt tot 10 °C onder het vriespunt.

In het nieuwe voorjaar legt elk vrouwtje tot vaak meer dan 300 eitjes in scheuren en spleten op de boombast. De ontwikkeling tot imago duurt ongeveer 45 dagen en zo kan – buiten de winterperiode – elke twee maanden een nieuwe generatie lindenspitskoppen opgroeien.

Verspreiding

De lindenspitskop is van oorsprong een mediterrane soort. Vanaf 1995 wist de wants vanuit de Balkan zijn leefgebied in een snel tempo noordwaarts uit te breiden. In 2016 bereikte de wants Nederland (Maastricht). Twee jaar later werden ook in oostelijk Noord-Brabant levensvatbare populaties gesignaleerd. Wat daarna volgde leek wel een bevolkingsexplosie: in de winter van 2019-2020 werd de wants bijna overal ten oosten van de lijn Middelburg-Zwolle aangetroffen. Ook buiten dit verspreidingsgebied vertoonde de soort zich echter. Naar verwachting zal de lindespitskop ook deze winter op tal van winterlindes in heel Nederland te vinden zijn. ■

Overwinterende lindenspitskoppen op linde. Inzet: close-up van overwinterende lindenspitskoppen.